

Lovforslag nr. L 33. Fremsat den 14. oktober 1982 af socialministeren

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social bistand

(Ændringer af reglerne om kontanthjælp, betaling for børns ophold i daginstitutioner, indførelse af forsøgsordninger samt ændrede reguleringsbestemmelser)

§ 1

I lov om social bistand, jfr. lovbekendtgørelse nr. 333 af 27. juni 1980, som ændret blandt andet ved lov nr. 273 af 10. juni 1981 og senest ved lov nr. 272 af 9. juni 1982, foretages følgende ændringer:

1. § 25, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) i det omfang, der ydes kontanthjælp til dækning af terminsudgifterne vedrørende fast ejendom.«

2. § 25, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Tilbagebetalingskravet efter stk. 1, nr. 2, sikres ved, at det sociale udvalg lader meddelelse herom tinglyse eller lader skadesløsbrev eller ejerpantebrev tinglyse som hæftelse på den faste ejendom med oprykkende prioritet efter foranstående hæftelser.«

3. § 37, stk. 2, 1. punktum, ophæves og i stedet indsættes:

»Som hjælp til underhold kan i almindelighed højst udbetales et månedligt beløb på 2.071 kr. til enlige og på 3.805 kr. til ægtepar. Hertil kommer et tillæg for hvert barn svarende til det særlige børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familiedydelser.«

4. I § 37 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. De beløb, der er nævnt i stk. 2, 1. pkt., forhøjes den 1. april 1983, 1. oktober

1983, 1. april 1984 og 1. oktober 1984 med 41 kr. for enlige og 76 kr. for ægtepar.«

5. I § 41, stk. 1, indsættes som 3. punktum:

»Hvis hjælpen er begrundet i sygebehandling eller erhvervsmæssige foranstaltninger, er det en betingelse, at lægens eller de sociale myndigheders anvisninger følges.«

6. § 41, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Hvis der er ydet hjælp efter § 37 i en sammenhængende periode på 9 måneder, overgår den pågældende til varig hjælp, jfr. § 43, medmindre det kan godtgøres, at pågældende i den nærmeste fremtid vil være i stand til at klare sig selv.«

7. § 43, stk. 1, affattes således:

»Til personer, som vedvarende har behov for hjælp til deres eget og familiens underhold, der ikke kan dækkes gennem ydelser efter den sociale pensionslovgivning, kan der ydes et månedligt beløb på 3.044 kr. for enlige og 4.580 kr. for ægtepar. Hertil kommer et tillæg for hvert barn svarende til særligt børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familiedydelser.«

8. I § 43 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. De beløb, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt., forhøjes den 1. april 1983, 1. oktober 1983, 1. april 1984 og 1. oktober 1984 med 61 kr. for enlige og med 92 kr. for ægtepar.«

9. I § 58, stk. 3, ændres »60.000 kr.« til: »75.000 kr.«

10. § 58, stk. 8, affattes således:

»Stk. 8. Den indkomstgrænse, der er nævnt i stk. 3, forhøjes pr. 1. januar 1984 og pr. 1. januar 1985 med 4 pct. Indkomstgrænsen afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 1.000.«

11. § 73, stk. 1 og 2, affattes således:

»Børnenes forældre betaler for opholdet med et beløb, der skal svare til 35 pct. af udgifterne ved ophold i institutionen, bortset fra ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse, jfr. dog stk. 2. Kommunalbestyrelsen afgør, om betalingen skal beregnes på grundlag af udgifterne ved driften af den enkelte institution eller på grundlag af de gennemsnitlige udgifter ved driften af institutioner af samme type i kommunen.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter nærmere regler om betalingen efter stk. 1 og kan herunder bestemme, at der skal ske nedsættelse eller bortfald af betalingen under hensyn til forældrenes økonomiske forhold. Der kan endvidere fastsættes en lavere betaling for særlige grupper af institutioner.«

12. Efter § 138 indsættes:

»Kap. 19a. *Forskellige bestemmelser.*

§ 138a. Socialministeren kan efter indstilling fra kommunalbestyrelsen tillade, at det sociale udvalg i en forsøgsperiode yder forbigående hjælp efter regler, der fraviger bestemmelserne i § 37, såfremt reglerne er godkendt af socialministeren.

§ 138b. Socialministeren kan efter indstilling fra kommunalbestyrelsen eller amtsrådet tillade, at der for en forsøgsperiode oprettes andre pasningsordninger for børn og andre institutionsformer for børn og voksne end dem, der er omtalt i afsnit VI og VII.

Stk. 2. Socialministeren kan i forbindelse med en tilladelse efter stk. 1 godkende betalingsordninger og ordninger vedrørende udgiftsfordeling, selvom ordningerne fraviger reglerne herom.

§ 138c. Forslag til ændrede regler om regulering af beløbene i § 37, stk. 2, 1. pkt., § 43, stk. 1, 1. pkt., og § 58, stk. 3, fra 1. april 1985, fremsættes for folketinget inden udgangen af 1984.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1983.

§ 3

Stk. 1. For personer, der pr. 1. januar 1983 får løbende kontanthjælp efter §§ 37 og 42, og for hvilke reglerne i § 1, nr. 3 og 6, vil bevirke en nedgang i hjælpen, nedtrapper det sociale udvalg gradvis hjælpen indtil 1. april 1983.

Stk. 2. § 1, nr. 1, finder kun anvendelse på hjælp, der er søgt efter den 1. januar 1983.

Stk. 3. Kommunalbestyrelser, der hidtil har ydet tilskud til nedsættelse af forældrebetaling for børn i dagpleje og daginstitution, nedtrapper uanset § 1, nr. 11, tilskuddene, således at de er helt bortfaldet den 1. januar 1985.

Bemærkninger til lovforslaget

I. Almindelige bemærkninger.

Som et led i regeringens almindelige bestræbelser på at begrænse de offentlige udgifter har socialministeriet gennemgået bistandslovens bestemmelser med henblik på at finde besparelsesmuligheder.

Det overordnede mål herfor har været, at besparelserne i videst muligt omfang skal være afbalancerede, således at de svageste grupper mindst muligt rammes heraf. Der foreslås imidlertid visse stramminger i niveauerne for kontanthjælp med henblik på at undgå en skæv vækst af kontanthjælpen i forhold til almindelige arbejdsindtægter. Det har bl.a. fra kommunal side været anført, at modtagere af kontanthjælp får bedre dækning for pristigninger end lønmodtagere, idet hjælpen til underhold er vokset med regulering af folkepensionen, som kan tænkes forårsaget bl.a. af prisstigninger på faste udgifter, som modtagere af kontanthjælp i forvejen får dækket efter regning. På denne baggrund foreslås en sænkning af niveauet for den del af hjælpen, der skal dække det »rene underhold«, dvs. navnlig kost og beklædning. Samtidig foreslås det, at kontanthjælpen ikke i fremtiden beløbs- og reguleringsmæssigt skal være knyttet til de sociale pensioner.

Det har i den almindelige debat om kontanthjælp været fremført som uheldigt, at der ikke er faste grænser for, hvor længe en person kan få forbigående hjælp, idet modtageren derved i visse tilfælde kan mangle en tilskyndelse til en forstærket indsats for at overvinde følgerne af den begivenhed, som er årsag til, at der ydes hjælp. På baggrund heraf foreslås en varighedsbegrænsning, får så vidt angår den forbigående kontanthjælp.

I øvrigt bør der efter regeringens opfattelse i overensstemmelse med de økonomiske strammere forhold for hele befolkningen anlægges et mere restriktivt skøn ved vurderingen af en udgifts rime-

lighed og nødvendighed end ved bistandslovens ikrafttræden i 1976. Skønnet over, hvorvidt en fast udgift kan anses som rimelig, kan naturligt ændres inden for lovens rammer i lyset af den almindelige økonomiske afmatning i samfundet. Socialministeriet har derfor til hensigt at udsende et cirkulære med vejledende retningslinier til de sociale udvalg om muligheden for at anlægge en strammere praksis ved vurderingen af en udgifts rimelighed.

Det foreslås endvidere, at den obligatoriske tilbagebetaling af kontanthjælp til termsydelse, som hidtil alene har omfattet afdrag, udvides til også at gælde for renter.

Med hensyn til forældres betaling for børns ophold i daginstitutioner foreslås denne for børn i skolealderen bragt på linie med forældrebetalingen for børn under skolealderen, således at forældrebetalingens andelen for alle børn bliver på 35 pct.

Endvidere foreslås det, at adgangen til at yde »socialpædagogiske fripladser« bortfalder. Samtidig hermed vil der imidlertid administrativt ske en regulering af de eksisterende fripladsgrænser, således at virkningerne for de økonomisk dårligst stillede forældre afbødes. Herudover foreslås, at kommunalbestyrelsernes adgang til at yde tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen afskaffes ved en gradvis aftrappingsordning.

Endelig foreslås der tilvejebragt lovhjemmel for forsøgsvirksomhed inden for bistandslovens område. Det foreslås således, at forbigående kontanthjælp i en forsøgsperiode kan udbetales efter andre regler end bistandslovens under forudsætning af, at disse godkendes af socialministeren.

Tilsvarende foreslås det, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet efter forud indhentet godkendelse fra socialministeren for en forsøgsperiode kan oprette andre pasningsordninger for børn og andre institutionsformer for børn og voksne end dem, der er omtalt i afsnit VI og VII.

Samtidig vil der blive udsendt et cirkulære om begrænsning af ressourceforbruget på de sociale serviceområder, samt et cirkulære om rammer for kommunalbestyrelsens beslutninger inden for daginstitutionsområdet, ledsaget af en vejledning om alternative pasningsordninger.

I øvrigt er reguleringsbestemmelserne i loven bragt i overensstemmelse med de almindelige retningslinier for perioden 1983–85.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til de enkelte forslag.

Økonomiske konsekvenser

Kontanthjælp

Forslaget om tilbagebetalingspligt for terminsydelser (lovforslagets nr. 1), begrænsning af underholdsbeløbet (forslagets nr. 3) og indførelse af varighedsbegrænsning (forslagets nr. 6) skønnes at medføre en *samlet mindreudgift på 375 mill. kr. (PL-niveau januar 1982) på årsbasis.*

Overgangsordningen i lovforslagets § 3 medfører, at besparelserne i 1983 først slår fuldt igennem 1. april 1983. *I 1983 anslås mindreudgiften at udgøre 335 mill. kr. (PL-niveau januar 1982).*

De anførte økonomiske skøn er behæftet med betydelig usikkerhed, især fordi skønnet må baseres på foreliggende oplysninger om kontanthjælpsydelser, og fordi der er tale om ændringer af skønsmæssige ydelser.

Daginstitutionsområdet

De anførte mindreudgifter som følge af en gradvis afskaffelse af kommunale tilskud til nedsettelse af forældrebetalingen, forhøjelse af forældrenes betalingsprocent for børn over skolealderen og afskaffelse af de socialpædagogiske fripladser skønnes at udgøre 282 mill. kr. i 1983, 407 mill. kr. i 1984 og 525 mill. kr. i 1985 (PL-niveau januar 1982).

De anførte skøn er behæftet med betydelig usikkerhed, bl.a. fordi der må tages udgangspunkt i eksisterende statistiske oplysninger.

Cirkulæreændringer

Den stramning af praksis ved udmålingen af kontanthjælpen, der er nævnt i de almindelige bemærkningers afsnit 4, anslås at ville medføre yderligere besparelser på udgifterne til kontanthjælpen på ca. 165 mill. kr. årligt. Skønnet er behæftet med betydelig usikkerhed.

II. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til nr. 1

Ved lov nr. 258 af 16. juni 1980 blev der gennemført en ændring af § 25, hvorefter hjælp ydet til dækning af terminsudgifter skal tilbagebetales, for så vidt angår den del af ydelserne, der hidrører fra afdrag. Det har fra kommunal side været gjort gældende, at denne regel gav anledning til forholdsmæssigt stort administrativt besvær i forhold til det indkomne provenu. Endvidere har det været kritiseret, at kontanthjælp, der i princippet er skattefri, kan ydes til dækning af den del af terminsudgifterne, der vedrører renteudgifter, samtidig med, at modtageren kan fradrage udgiften på sin selvangivelse. Til imødegåelse af disse betragtninger foreslås det, at al kontanthjælp til terminsydelser skal tilbagebetales, dvs. såvel afdrag som renteudgifter.

Forslaget har ikke administrative konsekvenser.

Til nr. 2

Anvendelse af et skadesløsbrev til sikring af tilbagebetalingskravet indebærer, at offentligheden gennem tingbladet får en – omend indirekte – meddelelse om, at en navngiven enkeltperson har modtaget kontanthjælp efter bistandsloven.

På denne baggrund udsendte socialministeriet en SM-meddelelse om, at tilbagebetalingskrav – efter drøftelse med justitsministeriet – kan ske ved tinglysning af et ejerpantebrev i stedet for et skadeløsbrev.

Det foreslås, at det i loven tydeliggøres, at tilbagebetalingskrav efter § 25, stk. 1, nr. 2, også kan ske ved tinglysning af ejerpantebrev.

Til nr. 3 og 4

Efter den gældende affattelse af § 37, stk. 2, udmåles den forbigående kontanthjælp således, at der til det »rene underhold« i almindelighed afsættes et beløb svarende til 90 pct. af folkepensionens grundbeløb. Herudover dækkes rimelige faste udgifter med det faktiske beløb. Den samlede hjælp er begrænset af dels en individuel grænse, svarende til ansøgerens hidtidige eller fremtidige leveniveau, dels en generel grænse svarende til det til enhver tid gældende maksimum for dagpenge efter skattefræk. Da underholdsbeløbet vokser med reguleringen af folkepensionen, og hjælpen til de faste udgifter ydes efter regning, kan der være en økonomisk fordel forbundet med at få kontanthjælp fremfor et job i et lavtlønsområde, også når det tages i betragtning, at hjælpen er skattefri og alene bevirker en reduktion af personfradraget.

Under hensyn hertil foreslås en ændring, hvor efter hjælpen til det »rene underhold«, dvs navnlig kost og beklædning, højst kan ydes med et beløb af samme størrelse som 80 pct. af folkepensionens nuværende grundbeløb. Dette beløb vil i overensstemmelse med de almindelige retningslinier for perioden 1983-85 blive reguleret med 2 pct. pr. 1. april 1983, 1. oktober 1983, 1. april 1984 og 1. oktober 1984. Hermed vil forbindelsen mellem grundbeløb for de sociale pensioner og den forbigående kontanthjælp for fremtiden være afskaffet.

Til nr. 5

Forslaget er alene af redaktionel karakter.

Til nr. 6

Efter den gældende affattelse af § 41, stk. 2, kan forbigående kontanthjælp fortsætte, så længe det må anses godtgjort, at modtageren kan forventes at blive i stand til selv at klare sit og familiens underhold. Regeringen finder, at en tidsmæssig begrænsning af hjælpen kan have en vis motiverende indflydelse på modtageren med hensyn til en forstærket indsats for at overvinde følgerne af den begivenhed, som har ført til, at der ydes hjælp. Samtidig er man også opmærksom på, at det socialpolitiske sigte ved at opretholde det hidtidige levestandard gennem en periode kan forspildes, hvis hjælpen på grund af varighedsbegrænsningen bliver skåret ned kort tid før den pågældendes tilbagevenden til arbejdsmarkedet. På denne baggrund foreslås det, at den forbigående kontanthjælp skal afløses af varig hjælp efter en sammenhængende periode på 9 måneder, medmindre det kan godtgøres, at den pågældende i den nærmeste fremtid vil være i stand til at klare sig selv. Denne varighedsbegrænsning gælder ikke for hjælp efter § 42.

Når en person herefter overgår til varig hjælp, må det påses, at denne hjælp afpasses efter, hvad den pågældende har fået udbetalt efter § 37.

§ 41, stk. 2, 2. punktum, foreslås af redaktionelle grunde indsat i § 41, stk. 1, som nyt 3. punktum.

Forslaget har ikke administrative konsekvenser.

Til nr. 7 og 8

I lighed med, hvad der foreslås for så vidt angår forbigående kontanthjælp, foreslås det, at den varige hjælp efter bistandslovens § 43 løsrives fra forbindelsen med de sociale pensioner. På denne baggrund foreslås det, at den almindelige størrelse af den varige hjælp fastsættes til et beløb, der svarer til den folkepension, som på nuværende tidspunkt kan ydes efter skattefræk til en enlig eller et

ægtepar, der ikke har andre indtægter ud over pensionen. De nævnte beløb foreslås som underholdsbeløbene efter § 37, stk. 2, reguleret med 2 pct. pr. 1. april 1983, 1. oktober 1983, 1. april 1984 og 1. oktober 1984.

Til nr. 9

Forslaget går ud på en ajourføring af indkomstgrænsen til den i overensstemmelse med den hidtil gældende pristalsregulering pr. 1. januar 1983 gældende grænse, jfr. § 58, stk. 8.

Til nr. 10

Den hidtil gældende reguleringsmekanisme foreslås pr. 1. januar 1984 og 1. januar 1985 erstattet af en 4 pct.'s regulering af den pr. 1. januar 1983 gældende indkomstgrænse.

Til nr. 11

Formålet med forslaget i stk. 1 er at bringe forældrebetalingen for børn i eller over skolealderen på linie med forældrebetalingen for børn under skolealderen.

Forslaget indebærer en administrativ forenkling for kommunerne.

Som led i regeringens almindelige bestræbelser på at begrænse de offentlige udgifter foreslås endvidere i stk. 1 kommunernes adgang til at yde tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen afskaffet, herunder adgangen til at yde tilskud i form af søskendemoderation.

Ved indsættelse af ordet »skal« i 1. punktum er kommunernes adgang til at yde tilskud bortfaldet.

I § 3, stk. 3, er imidlertid indsat en overgangsbestemmelse, således at adgangen til at yde tilskud ikke helt bortfalder ved lovens ikrafttræden.

Forslaget indebærer efter overgangsperioden en administrativ forenkling for kommunerne.

Beregningen er foretaget på grundlag af forældrebetalingen for børn over 6 år, og der er ikke i besparelsen taget hensyn til en eventuel faldende efterspørgsel som følge af den stigende betalingsprocent, idet det antages, at en sådan efterspørgselsvirkning blot vil reducere ventelisterne.

Ifølge den hidtidige formulering af stk. 2 er der adgang for socialministeriet til at fastsætte regler om nedsættelse eller bortfald af betalingen under hensyn til forældrenes økonomiske forhold og børnenes særlige behov for ophold i daginstitution. De nærmere regler er senest fastsat i socialministeriets bekendtgørelse nr. 274 af 10. juni 1981. Efter § 6 i denne bekendtgørelse har de såkaldte »socialpædagogiske fripladser« været tildelt i enkelttilfæl-

de til forældre med indtægter over de almindelige fripladsgrænser, når barnets ophold måtte anses særligt påkrævet af sociale eller pædagogiske grunde, og betalingsspørgsmålet vanskeliggjorde barnets optagelse eller forbliven i institution.

Med forslaget bortfalder adgangen til at yde socialpædagogiske fripladser, og der vil alene være adgang til at yde hel eller delvis friplads under hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

For at afbøde virkningerne for de økonomisk dårligst stillede forældre, vil der samtidig hermed i en ny bekendtgørelse om forældrebetaling ske en gradvis opregulering af de eksisterende fripladsgrænser.

Såfremt optagelse i en daginstitution er påkrævet af hensyn til barnets tarv, kan det sociale udvalg fortsat efter bilstandslovens § 33, stk. 1, nr. 1, meddele henstilling eller pålæg herom med den virkning, at der vil kunne ydes hjælp til forældrenes udgifter hertil efter reglerne i bilstandslovens § 46, stk. 2. Endvidere kan der efter § 40, stk. 2, være tale om at yde hjælp til daginstitutionsophold, som kan afværge et barns anbringelse uden for hjemmet.

Ændringen af § 73, stk. 2, skønnes ikke at have nævneværdige administrative konsekvenser for kommunerne.

Til nr. 12

Efter ønske fra de kommunale organisationer nedsatte socialministeren i december 1980 en arbejdsgruppe, der fik til opgave at foretage en gennemgang af bilstandslovens kontanthjælpsafsnit med henblik på forslag til ændringer, navnlig i retning af faste ydelser og forenklet sagsbehandling. Arbejdsgruppen, der blev sammensat af repræsentanter for de kommunale organisationer, Socialchefforeningen, den sociale årkestyrelse, amtsankenævnene, social-, arbejds- og finansministeriet og socialstyrelsen samt for forskningen inden for det sociale område, afgav i slutningen af maj 1981 en rapport, hvori der peges på nogle centrale områder i bilstandslovens kontanthjælpsafsnit, hvor hensynet til forenkling og overskuelighed gør ændring ønskelig.

Med hensyn til reglerne for forbigående kontanthjælp har arbejdsgruppen fundet, at retningslinjerne i § 37, der i et vist omfang forudsætter et skøn i hvert enkelt tilfælde, navnlig over rimeligheden af ansøgerens faste udgifter, er administrativt belastende i en periode, hvor antallet af ansøgninger om forbigående kontanthjælp er stigende på grund af den almindelige økonomiske stram-

ning i samfundet. Formodningen er samtidig for, at borgerens retssikkerhed vil blive styrket i det omfang, hjælpen udmåles efter mere faste kriterier, idet ansøgeren da vil have større mulighed for at overskue sine rettigheder og forpligtelser efter den sociale lovgivning.

På denne baggrund har arbejdsgruppen i sin rapport skitseret 2 modeller for beregning af forbigående kontanthjælp, der i større omfang end hidtil er baseret på faste ydelser.

Disse modeller tager udgangspunkt i to forskellige principper, idet den ene består i en dagpenge-lignende ydelse, der bygger på et indkomstbortfaldsprincip, mens den anden består i en udgiftsafhængig ydelse, sammensat af en grundydelse med tillæg for boligudgifter og for børn.

Efter førstnævnte model (model 1) ydes der til en person, der har mistet sin indtægt, et uspecificeret beløb, svarende til 90 pct. af pågældendes hidtidige indtægt opgjort efter principperne i sygedagpengeloven. Som overgrænse for hjælpen anvendes det til enhver tid gældende dagpengemaksimum og som undergrænse et beløb, der svarer til folkepensionens grundbeløb (eller en procentdel heraf).

Da formålet med hjælpen imidlertid er at sikre, at der er midler til at opretholde et rimeligt levestandard, vil en sådan dagpengelignende ydelse vanskeligt kunne stå alene. Det er derfor i modellen forudsat, at der i tilfælde med store forsørgerbyrder eller høje boligudgifter vil kunne ydes hjælp ud over dagpengemaksimum, jfr. den gældende formulering af bilstandslovens § 37, stk. 3.

Rapportens anden model (model 2) beskriver en ydelse bestående af 3 elementer:

- a) en *grundydelse* svarende til folkepensionens grundbeløb (eller en procentdel heraf). Denne grundydelse er beregnet til dækning af underhold samt alle faste udgifter, undtagen boligudgifter,
- b) et *boligtillæg* der efter regning skal dække alle udgifter vedrørende ansøgerens eller familiens bolig,
- c) et *børnetillæg* til hvert barn under 18 år, svarende til summen af det såkaldte normalbidrag for henholdsvis en fader og en moder (eller en brøkdel heraf).

Den samlede hjælp efter a), b) og c) må dog i intet tilfælde overstige det hidtidige levestandard.

Med hensyn til den nærmere beskrivelse af modellerne samt variationer heraf henvises til rapporten, hvori der ikke tages stilling til, hvilken af modellerne der bør foretrækkes.

Da der er tale om en meget central ydelse inden for det sociale system, og de skitserede modeller vil bevirkte afgørende ændringer i forhold til de gældende regler, peges der på muligheden for, at der i lokalt afgrænsede områder gives adgang til forsøgsvis indførelse af en af de skitserede modeller, inden der gennemføres generelle ændringer i bistandslovens kontanthjælpsafsnit.

Det er regeringens opfattelse, at det vil være hensigtsmæssigt, inden man eventuelt bryder radikalt med de nuværende regler for udmåling af forbigående kontanthjælp, at give mulighed for iværksættelse af forsøgsordninger, hvorved de skitserede modellers anvendelighed set fra såvel ansøgerens som socialforvaltningens synspunkt kan vurderes. Det foreslås derfor, at der i bistandslovens slutningsafsnit indsættes en bestemmelse om, at en kommunalbestyrelse kan indstille til socialministeren, at det sociale udvalg får tilladelse til i en forsøgsperiode at udmåle den forbigående kontanthjælp efter andre retningslinier end dem, der gælder efter § 37.

Et lovforslag om forsøgsordninger blev udarbejdet i efteråret 1981, men nåede på grund af folketingsvalget ikke at blive fremsat og måtte udskydes i den korte 2. samling i folketingsåret 1981/82.

Efter at rapporten blev afgivet, er der i en række kommuner foretaget beregning af, hvordan rapportens model 1 og 2 ville virke i en række konkrete sager – hvor ansøgerne har fået hjælp efter de gældende regler. Beregningerne viser, at model 1 er vanskelig at anvende, fordi ca. 65 pct. af ansøgerne ikke har en hidtidig indtægt, som kan danne grundlag for beregning af en dagpengelignende ydelse. Endvidere viser beregningerne, at model 2 er økonomisk neutral, men at der sker en omfordeling mellem de forskellige modtagergrupper, navnlig til fordel for børnefamilierne. På denne baggrund finder regeringen, at der kun bør gives tilladelse til forsøg med en model, der tager udgangspunkt i en *udgiftsafhængig* ydelse.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse alene giver hjemmel til at fravige bistandslovens § 37 og som afledt virkning den del af hjælpen efter § 42, stk. 1, der ydes til underhold og udmåles efter § 37. Derimod kan der ikke ske fravigelse af f.eks. bestemmelserne i § 38 om udnyttelse af arbejdsevnen, i § 39 om betydningen af formue og i §§ 25 og 26 om tilbagebetaling af hjælp i visse tilfælde. Det er endvidere en klar forudsætning, at der ikke ændres ved selve tildelingsbetingelserne i § 37, stk. 1, således at der fortsat skal foreligge ændringer i ansøgerens forhold, for at der ydes hjælp.

Det forudsættes, at der i hvert enkelt forsøgsområde sker grundig information af borgerne, inden forsøgsordningen træder i kraft.

Ved bedømmelse af sager fra de kommuner, der deltager i forsøget, må ankeorganet (amtsankenævn og den sociale ankestyrelse) lægge den model til grund, som pågældende kommune har fået tilladelse til at anvende, og påse, om det sociale udvalgs afgørelse er truffet i overensstemmelse med de retningslinier, som modellen beskriver.

Med henblik på at give regeringen og folketinget et fyldestgørende grundlag for en eventuel varig ændring af § 37 vil de deltagende kommuner få anmodning om at beskrive forsøgets administrative, juridiske og socialpolitiske virkninger, som de er kommet til udtryk i den enkelte kommune – herunder ikke mindst borgernes reaktion på de nye regler.

Herudover er det hensigten, at der fra centralt hold vil blive foretaget mere formaliserede undersøgelser i et mindre antal af forsøgskommunerne.

Da det er en forudsætning, at den model, der vælges som forsøgsordning udviser nogenlunde udgiftsmæssig neutralitet i forhold til de regler, der efter dette lovforslag træder i kraft 1. januar 1983, vil forsøgsordningen ikke indebære øgede udgifter for stat og kommune. Derimod er der tilsigtet en administrativ forenkling på lidt længere sigt.

Med henblik på den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne findes det endvidere påkrævet, at der åbnes mulighed for, at kommuner, der ønsker det, i praksis kan afprøve andre pasningsordninger for børn end dem, der er omtalt i afsnit VI, samt andre institutionsformer for børn og voksne end dem, der er omtalt i afsnit VII.

Det foreslås derfor, at der i bistandslovens slutningsafsnit indsættes en bestemmelse om, at en kommunalbestyrelse eller et amtsråd kan få tilladelse til i en forsøgsperiode at afprøve nye pasnings- og institutionsformer efter andre retningslinier end dem, der gælder efter bistandslovens nævnte afsnit.

Det er hensigten med forslaget at understøtte mulighederne for det lokale initiativ på området, således at der som alternativ til de eksisterende pasnings- og institutionsformer etableres mere smidige og utraditionelle former – der kan gå på tværs af de hidtidige pasnings- og institutionsordninger – og dermed et mere bredspektret udbud til forældre og brugere.

Inden for børnepasningsområdet kan som eksempel på en sådan forsøgsordning nævnes etablering af alternative former for formidlet dagpleje i form af et dagplejekorps, som skal passe børnene i

børnenes eget hjem sammen med andre børn fra nabolaget.

Som et andet eksempel kan nævnes, at forslaget åbner mulighed for en afprøvning af forslag, som er fremkommet i »Ældrekommissionens« afsluttende rapport fra maj 1982.

Det forudsættes, at der i forbindelse med forsøgenes iværksættelse sker en grundig information af borgerne.

De centrale myndigheder vil kunne følge forsøgsordningerne på dagpasnings- og institutionsområdet i forbindelse med deres gennemgang af de årlige udbygningsplaner efter den sociale styrelseslovs § 11.

Med henblik på at give regeringen og folketinget et fyldestgørende grundlag for en eventuel varig ændring af afsnit VI og VII vil de kommuner, der får tilladelse til at etablere forsøgsordninger, blive anmodet om at give oplysning om forsøgets administrative, juridiske og socialpolitiske virkninger samt om borgernes reaktion på forsøgsordningerne, således at disse oplysninger kan danne grundlag for en central vurdering.

I særlige tilfælde kan der endvidere være behov for en mere dybtgående vurdering af forsøg og alternativer til de eksisterende foranstaltninger – også i løbet af forsøgsperioden.

Som nævnt under bemærkningerne til nr. 3 og nr. 7, opreguleres beløbene for henholdsvis forbigående og varig kontanthjælp med 4 rater indtil udgangen af marts 1985. For så vidt angår regulering efter 1. april 1985, fremsættes inden udgangen af 1984 lovforslag herom.

Ifølge bistandslovens § 15 kan det sociale udvalgs afgørelser om optagelse i institutioner eller

anbringelse i dag- og døgnpleje og om betalingen herfor indbringes for amsankenævnet (i Københavns og Frederiksberg kommuner for den sociale ankestyrelse).

Ved bedømmelse af sager fra de kommuner, der har fået tilladelse til at etablere forsøgsordninger, må ankeorganet lade forsøgsordningerne indgå med de retningslinier, som kommunen har fået tilladelse til at etablere forsøgene efter.

Til § 2

Det foreslås, at loven skal have virkning fra den 1. januar 1983.

Til § 3

Der foreslås en overgangsordning således, at lovforslagets besparelsvirkninger først slår fuldt igennem pr. 1. april 1983. Der opnås herved, at de personer, for hvilke de ændrede regler vil bevirke en nedgang i hjælpen, får mulighed for at indrette deres økonomi efter et lavere hjælpsniveau.

I stk. 2 foreslås, at de ændrede regler om hjælp til dækning af terminsydelser, jfr. forslagets § 1, nr. 1, kun får virkning på de ansøgninger om hjælp, der indgives efter lovens ikrafttræden.

I § 1, nr. 11, foreslås adgangen til at yde kommunale tilskud afskaffet. Af hensyn til forældrene i de kommuner, som har benyttet sig af den hidtidige adgang til at yde kommunale tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen, foreslås i stk. 3 adgangen afskaffet trinvis ved en forholdsmæssig nedsættelse af tilskuddene for 1983 og 1984, således at adgangen til at yde tilskud er helt bortfaldet den 1. januar 1985.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1

1. § 25, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) i det omfang, der ydes kontanthjælp til dækning af terminsudgifterne vedrørende fast ejendom.«

§ 25. Det sociale udvalg træffer beslutning om tilbagebetaling,

- 1) når en person har undladt at give oplysninger som krævet i § 18 eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget har modtaget ydelser efter denne lov,
- 2) i det omfang der ydes kontanthjælp til dækning af den del af terminsudgifterne vedrørende fast ejendom, der hidrører fra afdrag.

Stk. 2. Tilbagebetalingskravet efter stk. 1, nr. 2, sikres ved, at det sociale udvalg lader meddelelse herom tinglyse som hæftelse på den faste ejendom med oprykkende prioritet efter foranstående hæftelser eller ved tinglysning af skadesløsbrev.

2. § 25, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Tilbagebetalingskravet efter stk. 1, nr. 2, sikres ved, at det sociale udvalg lader meddelelse herom tinglyse eller lader skadesløsbrev eller ejerpantebrev tinglyse som hæftelse på den faste ejendom med oprykkende prioritet efter foranstående hæftelser.«

3. § 37, stk. 2, 1. punktum, ophæves og i stedet indsættes:

»Som hjælp til underhold kan i almindelighed højst udbetales et månedligt beløb på 2.071 kr. til enlige og på 3.805 kr. til ægtepar. Hertil kommer et tillæg for hvert barn svarende til det særlige børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familieydelse.«

4. I § 37 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. De beløb, der er nævnt i stk. 2, 1. pkt., forhøjes den 1. april 1983, 1. oktober 1983, 1. april 1984 og 1. oktober 1984 med 41 kr. for enlige og 76 kr. for ægtepar.«

§ 37. Når en person på grund af sygdom, svangerskab og fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samlivet med ægtefællen, aftjening af værnepligt eller andre ændringer i sine forhold i en begrænset tid er afskåret fra at skaffe det fornødne til sit eget eller familiens underhold og udgifterne hertil ikke dækkes gennem dagpenge eller pensionsydelse, ydes der af det offentlige en sådan hjælp, at det modvirkes, at pågældendes og familiens hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.

Stk. 2. Som hjælp til underhold kan i almindelighed højst udbetales et beløb svarende til 90 pct. af folkepensionens grundbeløb med et tillæg for hvert barn svarende til det særlige børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familieydelse. Ved hjælpens udmåling må der i øvrigt dels tages hensyn til sådanne faste udgifter, som i betragtning af de hidtidige levevilkår skønnes rimelige, dels lægges vægt på de fremtidige levevilkår, der kan blive en følge af den ændring, der er sket i pågældendes eller familiens situation. Den samlede hjælp kan ikke overstige det beløb, som udbetales personer, der får dagpenge efter højeste sats og ikke har andre indtægter.

Stk. 3. Til personer, hvis forhold er særlig vanskelige på grund af usædvanlig store forsørgerbyrder eller høje boligudgifter, kan der undtagelsesvis ydes hjælp ud over det i stk. 2 angivne dagpengebeløb.

5. I § 41, stk. 1, indsættes som 3. punktum:

»Hvis hjælpen er begrundet i sygebehandling eller erhvervsmæssige foranstaltninger,

er det en betingelse, at lægens eller de sociale myndigheders anvisninger følges.«

6. § 41, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Hvis der er ydet hjælp efter § 37 i en sammenhængende periode på 9 måneder, overgår den pågældende til varig hjælp, jfr. § 43, medmindre det kan godtgøres, at pågældende i den nærmeste fremtid vil være i stand til at klare sig selv.«

§ 41. Hjælp efter § 37 kan i de første 3 måneder ydes med et beløb, der inden for grænserne i nævnte bestemmelse fastsættes på grundlag af en kortfattet gennemgang af ansøgerens faste udgifter. Senest 3 måneder efter hjælpens påbegyndelse skal pågældendes og familiens forhold imidlertid optages til bedømmelse af, om der er grundlag for at yde andre former for bistand end løbende økonomisk hjælp, herunder rådgivning om afvikling eller nedbringelse af faste udgifter, som pågældende ikke kan forventes at blive i stand til at afholde fremtidig.

Stk. 2. I øvrigt kan hjælpen fortsætte, så længe det må anses godtgjort, at pågældende på denne måde kan forventes at blive i stand til selv at klare sit og familiens underhold. Hvis hjælpen er begrundet i sygebehandling eller erhvervsmæssige foranstaltninger, er det en betingelse, at lægens eller de sociale myndigheders anvisninger følges.

7. § 43, stk. 1, affattes således:

»Til personer, som vedvarende har behov for hjælp til deres eget og familiens underhold, der ikke kan dækkes gennem ydelser efter den sociale pensionslovgivning, kan der ydes et månedligt beløb på 3.044 kr. for enlige og 4.580 kr. for ægtepar. Hertil kommer et tillæg for hvert barn svarende til særligt børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familiedydelser.«

8. I § 43 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. De beløb, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt., forhøjes den 1. april 1983, 1. oktober 1983, 1. april 1984 og 1. oktober 1984 med 61 kr. for enlige og med 92 kr. for ægtepar.«

§ 43. Når en person vedvarende har behov for hjælp til sit eget og familiens underhold, som ikke kan dækkes gennem ydelser efter den sociale pensionslovgivning, kan der ydes en sådan hjælp, at pågældende får rådighed over et beløb af samme størrelse som

folkepensionen til en pensionist uden andre indtægter med et tillæg for hvert barn svarende til særligt børnetilskud efter § 4, stk. 3; i lov om børnetilskud og andre familiedydelser.

Stk. 2. Hvis en person, der får varig hjælp, har rimeligt begrundede enkeltudgifter, der ikke kan afholdes inden for den grænse, der er angivet i stk. 1, kan det sociale udvalg bevilge yderligere hjælp hertil.

Stk. 3. Hvis det sociale udvalg undtagelsesvis skønner, at der bør ydes en løbende hjælp til underhold, der overstiger den grænse, der er angivet i stk. 1, forelægger udvalget indstilling herom til godkendelse i revaliderings- og pensionsnævnet.

9. I § 58, stk. 3, ændres »60.000 kr.« til: »75.000 kr.«

Stk. 3. Til personer, der er omfattet af stk. 1, kan der ydes støtte til erhvervelse af motorkøretøj. Støtten ydes som tilskud eller rentefri lån inden for rammer, der fastsættes af socialministeren. Den del af den samlede støtte, der ydes som lån, forhøjes med 20 pct. af den del af socialindkomsten, der overstiger 60.000 kr.

10. § 58, stk. 8, affattes således:

»Stk. 8. Den indkomstgrænse, der er nævnt i stk. 3, forhøjes pr. 1. januar 1984 og pr. 1. januar 1985 med 4 pct. Indkomstgrænsen afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 1.000.«

Stk. 8. Den indkomstgrænse, der er nævnt i stk. 3, reguleres hver 1. januar efter reguleringspristallet for juli (januar 1980 = 100). Indkomstgrænsen forhøjes eller nedsættes med 3 pct. for hver fulde 3 points udsving i reguleringspristallet ud over 100. Eventuelle overskydende points henstår til næste regulering. Indkomstgrænsen afrundes opad til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 1.000. Socialstyrelsen meddeler inden 10. september indkomstgrænsen for det næstfølgende kalenderår.

11. § 73, stk. 1 og 2, affattes således:

»Børnenes forældre betaler for opholdet med et beløb, der skal svare til 35 pct. af udgifterne ved ophold i institutionen, bortset fra ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse, jfr. dog stk. 2. Kommunalbestyrelsen afgør, om betalingen skal beregnes

på grundlag af udgifterne ved driften af den enkelte institution eller på grundlag af de gennemsnitlige udgifter ved driften af institutioner af samme type i kommunen.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter nærmere regler om betalingen efter stk. 1 og kan herunder bestemme, at der skal ske nedsættelse eller bortfald af betalingen under hensyn til forældrenes økonomiske forhold. Der kan endvidere fastsættes en lavere betaling for særlige grupper af institutioner.«

§ 73. Børnenes forældre betaler for opholdet med et beløb, der for børn under skolealderen svarer til 35 pct. og for børn i eller over skolealderen svarer til 25 pct. af udgif-

terne ved ophold i institutionen, bortset fra ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse, jfr. dog stk. 2. Kommunalbestyrelsen afgør, om betalingen skal beregnes på grundlag af udgifterne ved driften af den enkelte institution eller på grundlag af de gennemsnitlige udgifter ved driften af institutioner af samme type i kommunen.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter nærmere regler om betalingen efter stk. 1 og kan herunder bestemme, at der skal ske nedsættelse eller bortfald af betalingen under hensyn til forældrenes økonomiske forhold og børnenes særlige behov for ophold i daginstitution. Der kan endvidere fastsættes en lavere betaling for særlige grupper af institutioner.

7.